

Használható hagyomány – sőt olykor kényelmes lehetőség – az elbeszélő irodalomban az a régi fogás, hogy Szerző elhagy néhány hónapot, esztendő, akár évtizedeket is hősének históriájából.

A Jegenye-nemzetség krónikájának első szakaszát („A bojnnyik”) még be se végezvén, magam is úgy véltem-terveztem, hogy átugrom az ifjú Jegenye Pál életének Amerikában eltelt idején: megelégszem – s a nyájas olvasót is arra kénytelenítem, hogy beérje – egy terjedelmesebb bekezdéssel, melyben szűkszavúan tudomására adatik mindenkinek, akit illet, hogy a nemes Horka vármegye törvényszékének siralomházából megszöktetett, majd Magyarországról messzi idegenbe menekített végzetverte gulyásbojtár ennyi és ennyi időt élt a tengeren túl, s miután ott...

Ám ahogy ismételten, s mindinkább nyugtalan lelkiismerettel ide-oda lapoztam mindazokban az elsárgult papirosokban (levelekben, naplókban, hivatalos iratokban és egyéb följegyzésekben), melyekben más és más személyek – akár szándékkal, akár akaratlan – ránk hagyományozták az én hányatott sorsú, 1867 nyaratól az észak-amerikai New Jersey államban tengő hőszám újvilágbeli viszontagságainak egy-egy mozzanatát, kétkedni kezdtem eredeti elgondolásom helyességében, s mennél többet böngésztem e tintájuk-fakult textusokat, annál nagyobbra nőtt bennem a tétovaság, míg nem beláttam: különös események emléke enyészne el, menne veszendőbe (s méltatlanul!), ha nem élnék ajándékba kapott lehetőségeimmel. Magyarán: önkényesen rövidíteném meg a Jegenyék történetét is, de mindazokat is, kik szívükbe zárták a tizenhét-tizenennyolc esztendőös bujdoklót.

Kötelességem tehát ott fölvenni a fejlemények fonalát, ahol kiengedtem a kezemből: azon a napon, amelyiken a világgá vándorolni kényszerült - idehaza hivatalosan halottá nyilvánított - pásztorfiú partra lépett a földkerekség túlfelén, New York kikötőjében.